

BOEKBESPREKING

Dr. Frits Nordsieck. Die Europäischen Meeres-Gehäuseschnecken (Prosobranchia) Vom Eismeer bis Kapverden und Mittelmeer. Stuttgart, Gustav Fischer Verlag 1968. VIII + 273 pp. 1200 pentekeningen op 31 platen, 16 gekleurde afbeeldingen op 4 platen, gebonden, 15 x 23 cm DM 48,--.

Een boekwerk waarin de slakkenfauna van alle Europese zeeën was bijeengebracht was nooit eerder verschenen. Alle malacologen zullen dit boek met gejuich begroeten en op grond van de titel alleen al, direkt willen aanschaffen. Zo verging het ook uw berichtgever.

Het boek start met een inhoudsopgave waar in systematische volgorde de behandelde superfamilies, families, genera en subgenera worden opgesomd met verwijzing naar de betreffende pagina. Het werd samengesteld aan de hand van het door de auteur op circa 20 expedities verzamelde materiaal, het in de Duitse musea, vooral dat van Frankfurt/Main aanwezige materiaal en het materiaal gepubliceerd in de literatuur van de laatste honderd jaar, waardoor een vrij compleet overzicht van de mariene fauna is ontstaan.

Bij elkaar werden 1220 vormen naar de laatste taxonomische inzichten geordend. Een groot aantal vertrouwde genusnamen zijn dan ook gewijzigd. Vijf nieuwe soorten, zeven nieuwe ondersoorten, elf nieuwe subgenera en twee nieuwe onderfamilies werden opgesteld. In de tekst van de inleiding zijn verder beschrijvenderwijze de termen duidelijk gemaakt die in de soortomschrijving werden gebruikt.

In het systematische deel (p. 9 - 187) worden de taxa met naam en zeer korte omschrijving van de kenmerken opgesomd. De families zijn in de systematische inhoudsopgave van een codenummer voorzien dat uit twee cijfers bestaat. Dit zijn steeds de eerste twee cijfers die we bij de soortnaam weer terugvinden. Het soortnummer bestaat uit deze cijfers met een daarachter geplaatst tweede cijfertweetal daarvan gescheiden door een punt. De soortnaam is dus gedekt door een decimaal code. De figuren op de platen dragen ditzelfde codenummer.

Van elk genus wordt diagnose en generotype gegeven. Soortnamen zijn cursief, de namen van hogere taxa zijn vet gedrukt. De codenummers van de soorten staan in de buitenmarge en zijn soms voorzien van een ster die aangeeft dat geen afbeelding is opgenomen. Bij elke soort wordt het bekende areaal gemeld en voorzover bekend ook het biotoop. Algemeen gebruikte synoniemen werden vermeld.

De platen omvatten de pagina's 188 - 249. Elke plaat heeft op de overstaande pagina een legenda met codenummer, soortnaam en afmetingen van de afgebeelde soort. Alle figuren zijn duidelijke pentekeningen, waar nodig vergezeld van detailtekeningen of van een figuur van een andere positie. De pentekeningen zijn beter dan de kleurenfoto's.

De pagina's 250 en 251 geven een literatuurlijst van 34 titels waarvan de gegevens zijn verwerkt. Een "alfabetische" lijst van namen en synoniemen met het bijbehorende codenummer besluit het boek (p. 253 - 273). De namen zijn jammer genoeg gegroepeerd per superfamilie, soms per familie en de groepen zijn in systematische volgorde geplaatst. Het is niet erg gemakkelijk een willekeurige naam snel op te slaan.

Determinatietabellen treft men in dit boek niet aan. Men zal determinaties moeten stellen door het bekijken van de plaatjes en het nauwkeurig nalezen en vergelijken van de zeer korte beschrijving met het voorwerp in de hand. In de beschrijving is geen woord teveel opgenomen. Men zal dan ook niet alleen de soortbeschrijving maar ook de familie en genusdiagnose moeten raadplegen. Het is jammer dat bij de soortnamen nooit een jaartal de auteursnaam volgt en ook nergens een literatuurplaats werd genoemd. Wel worden zowel in de tekst als in de "alfabetische" lijst jaartallen van creatie van hogere taxa vermeld.

Voor dit boek werd een geweldige hoeveelheid werk verzet. De mariene proso-branchia van de N. IJszee, Noordzee, Europese delen van de Atlantische Oceaan tot de Kaapverdische eilanden, Azoren, Madeira en Kanarische eilanden en van Gibraltar tot de Zwarte Zee staan nu bijeen. Voor de Zwarte Zee werd verwezen naar het werk van Carausa. Niet opgenomen werden de schelploze dieren en de nu tot de Opisthobranchia gerekende Pyramidellidae. Uiteraard ontbreken de zoetwatervormen. Onder de brakwatervormen vallen natuurlijk weer een aantal soorten tussen wal en schip. Hydrobia ventrosa (Montagu) = stagnorum (Gmelin) (wij konden deze naam nergens vinden), H. ulvae (Pennant) en Potamopyrgus jenkinsi (Smith) werden vermeld, doch Hydrobia neglecta Muus ontbreekt. Er staan drie Assimineea soorten genoemd (grayana, littorina = globularis en sicana) doch ostiorum Bavay ontbreekt en is mogelijk als synoniem van grayana opgevat. Zo zal men vele namen die men in dit boek zou kunnen verwachten, vergeefs zoeken. Zij zijn waarschijnlijk aan de grote compactheid van de opzet ten offer gevallen.

Dit boek is een belangrijke aanwinst en het aanschaffen zeker waard.

Nieuwe taxa:

Pleurotomellinae en Raphitominac, subfam. nov. in Turridae.

| | |
|---|--|
| <u>Batheulima</u> subg. in <u>Eulima</u> | generotype: <u>fuscoapicata</u> Jeffreys |
| <u>Chauvetellia</u> " " <u>Chauvetia</u> | <u>vulpecula</u> (Monterosato) |
| <u>Donovaniella</u> " " <u>Chauvetia</u> | <u>minima</u> (Montagu) |
| <u>Undacolus</u> " " <u>Turrisipho</u> | <u>undulatus</u> . (Friele) |
| <u>Ebenomitra</u> " " <u>Mitra</u> | <u>ebenus</u> Lamarck |
| <u>Azorilla</u> " " <u>Pleurotomella</u> | <u>megalembryon</u> (Dautz. & Fisch.) |
| <u>Azorita</u> " " <u>Pleurotomella</u> | <u>bureaui</u> (Dautz. & Fisch.) |
| <u>Majox</u> " " <u>Pleurotomella</u> | <u>bairdi</u> Verril & Smith |
| <u>Watsonaria</u> " " <u>Pleurotomella</u> | <u>watsoni</u> (Dautzenberg) |
| <u>Cyrtoides</u> " " <u>Raphitoma</u> | <u>rudis</u> (Scacchi) |
| <u>Lusitaneps</u> " " <u>Pleurotomoides</u> | <u>lusitanica</u> (Sykes) |

Nieuwe soorten:

Rissoa (Zippora) minima; Epitonium (Clathrus) clathrus minimum; Eulima (Balcis) microstoma ibizenca; Aporrhais serrescanus hexapoda; Trunculariopsis trunculus adriaticus; Chauvetia (Donovaniella) minima fasciata; Nassaria hillae; Plicifusus (Helicofusus) sfaxianus; Astyris rosacea (Gould) var. sfaxiana; Amyclina compacta; Hinia (Tritonella) farolita; Bela tapzunensis (Pallary) var. albina; Raphitoma (Cyrtoides) rudis intermedia; Raphitoma (Raphitoma) reticulata lineata; Raphitoma (Raphitoma) nivea maculosa.

L. Butot.